

مذاکره مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس روز سه شنبه ۱۷ آبان ۱۳۰۵ مطابق ۳ شهر جمادی الاولی ۱۳۴۵

جلسه ۲۸

غائبین با اجازه - آقایان: علی خان اعظمی - آقاسید حسن

مدرس - میرزا محمد تقی بهار - طباطبائی دیا.

غائبین بی اجازه - آقایان: محمد ولی خان اسدی - میرزا

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر، به ریاست آقای تدین

تشکیل و صورت مجلس یوم یکشنبه پانزدهم آبان قرائت و تصویب

شد.

یدالله خان نظامی - میرزا ابراهیم خان قرام - محمد هاشم میرزا افسر - میرزا حسن آقا آقازاده سبزواری - غلامحسین میرزا مسعود - سلطان محمدخان عاسری - والی زاده جران شیر - آقا شیخ محمدعلی ثابت

دیرآمدگان با اجازه - آقایان: شریعت زاده، احتشام زاده، دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: میرزا سید مهدی خان فاطمی - امیرحسین خان ایلخان - مرتضی قلی خان بیات - حاج میرزا حبیب الله امین - آقا شیخ محمدعلی امام جمعه شیراز - محمدعلی میرزا دولتشاهی - حاج اسدالله زوار - میرزا اسمعیل خان نجومی - میرزا علی اکبرخان داور.

آقای آقاسید یعقوب راجع بلزوم تقدیم بودجه های مملکتی از طرف دولت و آقای خطیبی راجع به جلب نظریه دولت در خصوص اصلاح قانون استخدام کشوری و آقای فیروزآبادی راجع بلزوم کشف قضیه آقای مدرس و تذکر بدولت هر یک شرحی تقریر پس از آن خبر شعبه دوم سابق راجع بنمایندگی آقای سلطان محمدخان عاسری از نائین مطرح و آقای امامی مخالفت خود را سترد نموده و نسبت بخبر سبزواری گرفته تصویب گردید.

راپورت کمیسیون بودجه مشعر به ضبط یکصد و بیست تومان مستمری آقا شیخ مهدی فرزند مرحوم حاج شیخ عبدالنبی ویرفراری مبلغ هشتاد و هفت تومان و پنج قران درباره مشارالیه و سه نفر دیگر اولاد مرحوم سبزواری محتوی دو ماده قرائت و آقای معظمی پیشنهاد نمودند لایحه تقدیمی دولت در این خصوص مطرح شود و پس از مختصر مذاکره پیشنهاد خود را سترد نموده و خبر کمیسیون مطرح و چون در کلیات آن مخالفتی نبود در شوره سواد تصویب و در ماده اول آقای آقاسید یعقوب پیشنهاد نمودند بعد از کلمه (تصویب) عبارت (این قانون) اضافه شود. آقای مخبر این پیشنهاد را قبول نموده و نسبت بماده اول با این اصلاح اخذ رأی شده تصویب گردید.

در ماده دوم آقای فیروزآبادی اصلاحی مشعر به کسر نصف مبلغ شهریه مرقومه در ماده پیشنهاد و آقای آقاسید یعقوب مختصری مبنی بر موافقت با ماده تقریر و نسبت به پیشنهاد سبزواری گرفته قابل توجه نشد.

آقای معظمی مبلغ چهل تومان شهریه آقا شیخ مهدی را پنجاه تومان و آقای عمادی ماده دوم لایحه دولت را پیشنهاد نمود.

آقای عمادی پیشنهاد خود را سترد و چون آقای معظمی به عقیده خود باقی بودند نسبت به پیشنهاد سبزواری رأی گرفته رد و ماده دوم خبر کمیسیون تصویب و نسبت به مجموع دو ماده باورقه اخذ رأی شده و از ۸۵ نفر نمایندگان حاضر به اکثریت ۶۳ رأی تصویب گردید.

خبر کمیسیون بودجه راجع به برقراری مبلغ یکصد و بیست و سه تومان و سه قران شهریه درباره عیال و دو نفر صبیحه مرحوم میرزا سید محمدخان نصر از تاریخ تصویب مطرح و آقای احتشام زاده عقیده شان این بود شهریه سبزواری قتل مرحوم نصر درباره

وراث برقرار شود.

آقایان: امیرحسین خان بختیاری - فاطمی و میرزا عبدالله خان وثوق مبلغ سبزواری را بمناسبت خدمات مرحوم نصر و لزوم تشویق مستخدمین وظیفه شناس غیر کافی تصور نموده و عقیده شان این بود بیش از این در حق ورثه مساعدت شود.

آقایان: مخبر و شریعت زاده اظهار مینمودند چنانچه وضعیت مالی مملکت از طرفی و خدمات مرحوم نصر و میزان احتیاج وراث آن مرحوم از طرف دیگر در نظر گرفته شود تصدیق خواهند فرمود این مبلغ کافی است. آقایان: حائری زاده و فیروزآبادی مبلغ رازباد دانسته و آقای عدل پیشنهاد نمودند جمله (از تاریخ تصویب این قانون) به عبارت (از تاریخ مقتول شدن آن مرحوم) تبدیل شود. آقای فاطمی مبلغ شهریه را یکصد و شصت تومان و آقای حائری زاده سی تومان و آقای شریعت زاده یکصد و بیست و یک تومان و آقای میرزا عبدالله خان وثوق یکصد و پنجاه تومان و آقای فیروزآبادی نود تومان پیشنهاد نموده و پس از مذاکرات لازمه آقای حائری زاده پیشنهاد خود را سترد و نسبت به بقیه جداگانه رأی گرفته هیچیک قابل توجه نشد.

آقای حشمتی پیشنهاد نمودند در عوض جمله (مادام که شوهر اختیار نکرده) مدت پانزده سال نوشته شود. آقای حائری زاده پیشنهاد نمودند این خبر به کمیسیون اعاده و پس از تجدیدنظر ثانیاً به مجلس تقدیم شود. و نسبت به این دو فقره پیشنهاد نیز رأی گرفته هیچیک تصویب نگردید.

آقای یاسائی پیشنهاد نمودند عبارت (مادام که شوهر اختیار نکرده) حذف و بجای آن مدت ده سال نوشته شود و پس از قدری مذاکره پیشنهاد خود را سترد و آقای روحی این اصلاح را قبول نموده و نسبت به آن اخذ رأی شده قابل توجه نشد.

و چون در ابتداء ماده مبلغ یکصد و بیست و سه تومان و پنج قران و در اقسام جزء و تقسیم بین ورثه مبلغ یکصد و بیست و سه تومان و سه قران منظور شده برحسب تقاضای آقای مخبر کلمه پنج قران به سه قران تبدیل و نسبت به ماده سبزواری با ورقه رأی گرفته و از ۸۸ نفر نمایندگان حاضر به اکثریت ۶۶ رأی تصویب شد.

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و به فاصله بیست دقیقه مجدداً تشکیل و چون مطلبی برای دستور حاضر نبود در موضوع دستور جلسه آتی قدری مذاکره بعمل آمده و بالاخره جلسه آتی به روز یکشنبه ۲۲ آبان ماه سه ساعت و نیم قبل از ظهر و دستور آن اولاً اجراء مراسم تحلیف ثانیاً خبر کمیسیون بودجه راجع به استخدام متخصصین آمریکائی برای راه آهن و ثالثاً خبر کمیسیون سبکرات راجع به الغاء مالیاتهای صنفی مقرر گردید.

آقای محمد ولی میرزا را شرحی مشعر به تخصیص یکی از جلسات در ایام هفته برای سؤالات از وزراء تقریر و قرار شد در این خصوص بعد تصمیمی اتخاذ شود.

آقای روحی تقاضا نمودند به وزارت امور خارجه تذکر داده شود برای جواب سؤالات ایشان حاضر شوند و بنا شد تذکر داده شود. مجلس یک ربع ساعت قبل از ظهر ختم شد

آقای نظامی اظهار کردند اجازه خواسته ام آقای رئیس اظهار فرمودند بعد از رسیدن خبر کمیسیون اصلاح میشود. آقای آقاسید یعقوب اظهار کردند خبر کمیسیون بودجه راجع به ورثه مرحوم نصر در صورت جلسه نوشته شده است صد و بیست و سه تومان و سه قران در حالیکه اصل خبر کمیسیون صد و بیست

صورت مشروح مجلس سه شنبه هفدهم آبان ماه ۱۳۰۵ مطابق سوم جمادی الاولی ۱۳۴۵

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل گردید (صورت مجلس یکشنبه پانزدهم آبان را آقای آقاسید ابراهیم ضیاء قرائت نمودند)

رئیس - آقای آقاسید یعقوب. (اجازه)
آقاسید یعقوب - قبل از دستور.
رئیس - آقای خطیبی. (اجازه)
خطیبی - قبل از دستور.
رئیس - آقای پالیزی. (اجازه)

عطاءالله خان پالیزی - بنده در جلسه گذشته مرخص بودم شرحی هم به مقام ریاست عرض کرده بودم مرا غائب بی اجازه نوشته اند.

رئیس - هنوز راپورتش از کمیسیون عرایض و مرخصی نرسیده است اصلاح میشود. آقای فیروزآبادی. (اجازه)
فیروزآبادی - قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای فاطمی. (اجازه)
فاطمی - بنده در دو جلسه گذشته در هر دو جلسه مرخص بودم و با تلفون هم اطلاع داده بودم (بعضی از نمایندگان صحیح است) گویا در صورت مجلس بنده را بی اجازه نوشته اند.
رئیس - اصلاح میشود. نسبت بصورت مجلس دیگر فرمایشی نیست؟

(اظهاری نشد)
رئیس - صورت مجلس تصویب شد.
آقای آقاسید یعقوب. (اجازه)

آقاسید یعقوب - بنده خواستم به عرض مجلس برسانم که تکلیف اولیه سا نظر کردن در بودجه است. کمیسیون بودجه هم منتظر است. گاهی بودجه را میآورند و لایحه قانونیش را نمی آورند. گاهی لایحه قانونیش را میآورند بودجه اش را نمی آورند. خوب است از طرف مقام ریاست یک تأکید بشود. نزدیک آخر سال است. حالا که بودجه هزار و سیصد و پنج را نمی آورند اقلاً بودجه سیصد و شش را بیاورند که مجلس به تکلیف خودش عمل کرده باشد. خواستم تذکر این مسأله را عرض کنم.

رئیس - تأکید شده است باز هم تأکید میشود.
آقای خطیبی. (اجازه)

میرزا علی خان خطیبی - مدتی است بر حسب پیشنهاد عدل از نمایندگان محترم کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری تشکیل شده و از دولت نظریه خواسته شده که بر حسب نظریه دولت

و سه تومان و پنج قران بوده است آقای رئیس اظهار فرمودند اصلاح میشود. دیگر مخالفی نبود و صورت مجلس تصویب شد. یکشنبه ۲۲ آبان / ۱۳۰۵
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین (منشی: سید ابراهیم ضیاء) (منشی: میرزا حسین خان سقز)

اصلاحاتی که لازم است بشود و تا به حال دولت نظریه خودش را نفرستاده است و بودجه هائی هم که به مجلس فرستاده شده است تصور میکنم لازم باشد این قانون اصلاح شود که پس از اصلاح با این قانون توافق داشته باشد. خواستم از مقام محترم ریاست تقاضا کنم بدولت تذکر بدهند که زودتر نظریه خودشان را بفرستند.

رئیس - تذکر داده میشود. آقای فیروزآبادی. (اجازه)
فیروزآبادی - آن روزی که قضیه ناگوار آقای مدرس واقع شد آقایان و کلاً با یک شتاب و تعجیلی وزراء را خواستند و هیئت وزراء هم به مجلس تشریف آوردند و در مجلس به ایشان تذکر دادند و اظهار علاقه مندی کردند بکشف قضیه و پیدا کردن مرتکبین. آقایان وزراء هم قول دادند که کشف میکنیم. جلسه بعدش هم همین طریق آقایان و کلاً و عموم ملت منتظر کشف این قضیه بوده و هستند. نمیدانم تا به حال کشف شده یا نشده؟ اگر معلوم شده است خوب است زودتر اطلاع دهند اگر هم معلوم نشده باید انشاءالله جدیت و اقدام کنند که شاید مرتکب معلوم شود و همچنین باید اقدامی بکنند که بعدها این قبیل امور در مملکت آن هم در پای تخت واقع نشود که اسباب امیدواری مردم به این سلطنت و دولت و مملکت زیادتر شود. زیاده بر این عرض ندارم.

رئیس - خبر شعبه دوم سابق راجع به نمایندگی آقای سلطان محمدخان عاسری مطرح است. آقای امامی مخالف بودند.

امامی - مخالفت بنده با اعتبارنامه آقای سلطان محمدخان از این حیث بود که در اطراف انتخابات نائین بعضی چیزها شنیده بودم ولی بعد از مطالعه دوسیه انتخابات آنجا وقع شبهه از بنده شد این است که مخالفت خودم را پس می گیرم.

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای سلطان محمدخان عاسری از حوزه انتخابیه نائین. آقایانی که موافقت قیام فرمایند. (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. خبر کمیسیون بودجه راجع به شهریه وراث مرحوم حاج شیخ عبدالنبی مطرح است قرائت میشود. (به شرح ذیل خوانده شد)

ماده اول - وزارت مالیه مجاز است مبلغ یکصد و بیست تومان مستمری دیوانی آقای آقا شیخ مهدی پسر بزرگ مرحوم حاج شیخ عبدالنبی را که در سال توانی توماس دریافت میدارند از تاریخ تصویب قطع و به نفع دولت ضبط نماید.

ماده دوم - وزارت مالیه مجاز خواهد بود که ماهی هشتصد و هفتاد پنج قران از محل وظایف و مستمریات:

آقا شیخ مهدی از تاریخ تصویب تا مدت پنجسال . . . قران
سیرزا صادق در مدت پانزده سال بشرط تحصیل ۱۸۰ قران
سیرزا باقر در مدت پانزده سال بشرط تحصیل ۱۸۰ قران
عصمت خانم صبیبه آن مرحوم تا زمان ازدواج ۱۱۰ قران

درباره چهار نفر اولاد ذکور و اناث آن مرحوم به شرح فوق
بطور شهریه برقرار و پرداخت نماید.
رئیس - آقای معظمی پیشنهاد کرده اند اصل لایحه دولت
مطرح شود.

معظمی - عرض کنم در لایحه دولت پنجاه تومان به اسم
آقا شیخ مهدی نوشته شده در کمیسیون بودجه اصلاح شده و چهل
تومان کرده اند و ده تومان آن را میان سایر وراثت به مدت پانزده
سال تقسیم کرده اند در صورتی که دولت پنجسال پیشنهاد کرده
است و این ترتیب مخالف ماده شصت و پنج نظامنامه است.
رئیس - در ضمن ماده می توانید پنجاه تومان پیشنهاد کنید.
معظمی - دولت پنجاه تومان پیشنهاد کرده است در پنجسال.
کمیسیون بودجه چهل تومان کرده است بقیه را بین سایر وراثت
تقسیم کرده است در پانزده سال و ده سال تفاوت
دارد. بنده در پنجسال و پانزده سال چون برخلاف
نظامنامه است مخالفم.

شیروانی سخبر کمیسیون بودجه - عرض کنم اگر آقا
تناسب را در نظر بگیرند بهمان مأخذ که بحدت افزوده شده است
از مبلغ کسر شده است. دولت پنجاه تومان پیشنهاد کرده بود
برای پنجسال در کمیسیون چهل تومان شده است و بقیه بین وراثت
تقسیم شده است برای پانزده سال حساب هم که کردیم صحیح بود.
رئیس - اگر اشکالی بین خبر کمیسیون و لایحه پیشنهادی
دولت باشد بر حسب سابقه در ضمن مواد می توانید آن مقداری را
که دولت پیشنهاد کرده است پیشنهاد کنید ولی این ترتیب که
شما پیشنهاد کرده اید خبر کمیسیون مطرح نشود و لایحه دولت
مطرح شود سابقه ندارد. حالا اگر این پیشنهاد را مسترد نمی کنید
رای بگیریم.

معظمی - مسترد میدارم.
رئیس - شور در کلیات است. مخالفی ندارد؟
(گفتند خیر)

رئیس - رأی میگیریم برورد هر شور مواد آقایانی که
تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده اول قرائت میشود.

(بشرح سابق خوانده شد)
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده یک اصلاح عبارتی دارم. اینکه اینجا
نوشته شده (از تاریخ تصویب قطع نمایند) معلوم نیست از تاریخ
تصویب چیست؟ خوب است نوشته شود از تاریخ تصویب قانون

یا از تاریخ تصویب چیز دیگر والا از تاریخ تصویب معنی ندارد
و عبارت مبهمی است.

سخبر - کلمه (این قانون) را پس از تاریخ تصویب
پیشنهاد کنید بنده قبول میکنم.

رئیس - دیگر مخالفی ندارد؟
(گفتند خیر)

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب.
(این طور خوانده شد)

مقام محترم ریاست. بنده پیشنهاد میکنم بعد از کلمه
(تصویب) کلمه (قانون) اضافه شود.

رئیس - (این قانون) باشد بهتر است.
آقا سید یعقوب - بلی (این قانون).

رئیس - آقای فیروزآبادی: مقصودتان از این پیشنهاد
راجع بماده اول است.

فیروزآبادی - راجع بکلیه مبلغ است.
رئیس - پس راجع بماده دوم است. رأی گرفته میشود بماده
اول با اصلاحی که پیشنهاد شده.

آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود.
(بشرح گذشته خوانده شد)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده موافقم.

رئیس - مخالفی ندارد؟
(گفته شد خیر)

رئیس - پیشنهاد آقای فیروزآبادی قرائت میشود.
(بمضمون ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم این مبلغ نصف شود.
رئیس - آقای فیروزآبادی (اجازه)

فیروزآبادی - بنده میخواهم عرض کنم با این اطلاعاتی
که همه ماها وهمه مردم از حال این مملکت و فقر و فاقه همه مردم
دارند و از آن طرف هم حقوق مرحوم آیه الله حاج شیخ عبدالنبی بر همه
ماها معلوم و مبرهن است که نه آن را میشود منکر شد و نه این را.
چون مملکت ما خیلی فقیر است نمی شود تصدیق کرد که در ظرف
پانزده سال پانزده هزار تومان و چیزی بالا بآنها داده شود و از
آن طرف هم نمی شود بکلی از خدمات آن مرحوم صرف نظر کرد و چیزی
به آنها نداد. از این جهت بنده پیشنهاد کردم که حقوق آنها نصف
شود که هم تحمیلی بر مملکت نشده باشد و هم از زحمت فقر و فاقه
ورثه مرحوم آیه الله تا اندازه جلوگیری شده باشد. بنده از این دو نقطه
نظر این پیشنهاد را تقدیم کردم. امیدوارم آقایان هم لطف فرمایند
اگر قابل توجه و ملاحظه است رأی بدهند.

رئیس - مقصود این است که هشتصد و هفتاد و پنج قران
نصف شود؟ یعنی نصف این مبلغ به وراثت داده شود و نصف

دیگرش را دولت ضبط کند؟

فیروزآبادی - بلی.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب. (اجازه)

آقا سید یعقوب - خوب است آقای فیروزآبادی در سایر
چیزهایی که از مجلس میگذرد یک قدری دقت بفرمایند. پرریوز
چیزی را که اینجا گذرانده شصت هزار تومان بود و آقا در آن
باب هیچ صحبتی نفرمودند!! حالا که راجع بدو نفر صغیر مرحوم
حاج شیخ عبدالنبی مذاکره میشود هیچ گمان نمی کردم آقای
فیروزآبادی بلند شوند و این طور صحبت کنند!! یک پیرمردی که
قریب صد سال برای اسلام خدمت کرده! برای دو تا بچه اش با
اینکه صد سال به ملت اسلام و ملت ایران خدمت کرده یک جزئی
حقوق معین میشود آقای فیروزآبادی بلند میشوند مخالفت میکنند
و میگویند هشتاد تومان زیاد است واقعاً چیز عجیبی است!!

رئیس - عقیده کمیسیون چیست؟

سخبر - بسته است به نظر مجلس.

رئیس - رأی گرفته میشود به قابل توجه بودن این پیشنهاد
آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(معدودی برخاستند)
رئیس - قابل توجه نشد. آقای عمادی پیشنهاد کرده اند
بجای ماده دوم خبر کمیسیون ماده دوم لایحه دولت قرار بگیرد.
قرائت میشود.

(این طور خوانده شد)

مقام مقدس ریاست دارالشورای ملی
بنده پیشنهاد میکنم راجع بورثه مرحوم آقای حاج شیخ
عبدالنبی همان قسمی که دولت پیشنهاد نموده تصویب شود زیرا
در اصل مبلغی که دولت پیشنهاد نموده و تقسیم شده بانصاف
نزدیکتر چه که پنجاه تومان که در حق آقای حاج شیخ مهدی
منظور شد بدو علت بوده یکی کثرت عائله آن هم در پنجسال
منظور شد ثانی یکصد و بیست تومان مستمرا از ایشان قطع و در
عوض، این برقراری مقرر گردیده بخلاف سایر ورثه که منفرد میباشدند.
رئیس - ماده دوم لایحه دولت قرائت میشود.

(به شرح ذیل خوانده شد)
ماده دوم - وزارت مالیه مجاز خواهد بود که ماهی هشتصد
و هفتاد و پنج قران.

آقا شیخ مهدی از تاریخ تصویب تا مدت پنجسال . . . قران
سیرزا صادق در مدت اشتغال به تحصیل ۱۰۰ قران
سیرزا باقر در مدت اشتغال به تحصیل ۱۰۰ قران
عصمت خانم صبیبه آن مرحوم تا زمان ازدواج ۷۰ قران
درباره چهار نفر اولاد ذکور و اناث آن مرحوم به شرح فوق
بطور شهریه برقرار و پرداخت نماید.

رئیس - پیشنهادی هم از طرف آقای معظمی رسیده است
که راجع به قسمت اول است و چهل تومان را تبدیل به پنجاه
تومان نموده اند.

معظمی - بنده هم همان پیشنهاد آقای عمادی را قبول

میکنم. مقصودم اجرای نظامنامه بود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب. (اجازه)

آقا سید یعقوب - اولاً یک مسأله را تذکر بدیم. این عددی
که اینجا نوشته شده است قران است و آقای فیروزآبادی گویا تومان
خیال کرده اند. مکرر ما در مجلس صحبت کردیم که باید واحد
نقردمان را تومان قرار بدیم نه قران. حالا نمیدانم بچه نظر است
که آقای دکتر میلندو واحد را قران قرار داده اند؟ که واقعاً این
یک چیز هیولائی به نظر آدم می آید (خنده نمایندگان). اما راجع
به پیشنهاد آقای معظمی و آقای عمادی. بنده در خارج به آقای
معظمی توضیح دادم که همان نظر اقتصادی که شما دارید ماهم
داریم ولیکن این دو تا صغیر مرحوم حاج شیخ عبدالنبی واقعاً نه
پدر دارند نه مادر و باید در حجر دائیشان تربیت بشوند و به یک
مقامی برسند خوب است اینها را ملاحظه فرمایند. آنوقت ما آمدیم
برای اینکه تعادل حاصل بشود نسبت به این صغیرها بیست و پنج
پنج قران به این و بیست و پنج قران به آن اضافه کردیم چهار
تومان هم برای آن صبیبه بیچاره زیاد کردیم بعد هم آقای آقا شیخ
مهدی را در خارج دیدیم او هم گفت من قبول دارم. کمیسیون
بودجه بقدری در این کار رسیدگی کرد ای کاش کارهای دیگر هم
این طور بود. به اندازه که ممکن بود ملاحظه صغیرها و ملاحظه عدالت
را کردیم. حتی بدولت التماس کردیم که بیشتر پیشنهاد کند نکرد
و خوب هم شد که نکرد والا آقای حاج سید رضا معر که میکردند ما
خواستیم ملاحظه عدالت را کرده باشیم. برای پسرهای یکی هفده
تومان و نیم و برای دختر شانزده تومان معین کردیم و در خارج عم
با آقای آقا شیخ مهدی مذاکره کردیم ایشان هم قبول کردند اما
اینکه آقای معظمی فرمودند خبر کمیسیون بودجه برخلاف نظامنامه
است چنانچه در خارج هم عرض کردم اینها در مقام استاژ هستند
و شاید در ظرف پنج سال دیگر یک خدمتی به آنها رجوع شود
یا در چاپخانه مجلس یا در جای دیگر و آن وقت بکلی اصلش از
بین می رود و این قدر ملاحظه نظریه حضرت عالی هم راجع به پانزده
سال که خیلی بجاست شده است.

سخبر - بنده یک نکته را که گمان میکنم آقای آقا سید یعقوب
هم فراموششان شد توضیح بدهند عرض میکنم بنده با اینکه خود
آقای معظمی میدانند که اساساً مخالف شهریه هستم ولو در حق
هر کس باشد ولی برای یک جوانهایی که درین مملکت توانائی
تحصیل نداشته باشند بنده موافقت میکنم که دولت یک کمکهایی
به آنها بکند و هیچ ضرری هم ندارد بلکه بعقیده بنده اگر صرف
تحصیل بشود بزرگترین نفعی است که به ایران میرسد و مخصوصاً
درین لایحه که نوشته شده بشرط تحصیل یعنی این جوانها باید
حتماً بروند درس بخوانند و البته دولت و وزارت معارف یا مالیه در
تمام مسائل تقیثش میکنند وقتی که بلیط مدرسه را ارائه دادند
به آنها حقوق داده خواهد شد بنابراین تصور میکنم پانزده سال برای
اشخاصی که میخواهیم از تحصیلاتشان نتیجه بگیریم زیاد نباشد آن
هم برای یک جوانهای بی پدر و مادر (یعنی چنانکه آقای آقا سید
یعقوب فرمودند الا اینها نه پدر دارند نه مادر) بدنیست و اگر آن

چهل تومان را هم که پنجاه تومان پیشنهاد کرده اند اگر ممکن بود و کیل بتواند زیادی پیشنهاد کند مجلس رأی میداد ولی متأسفانه یک نفر و کیل نمیتواند زیادتر از رأی کمیسیون پیشنهاد کند. بعلاوه خریدست از آنهایی که میروند تحصیل میکنند کم نکند و اگر میخواهید صرفه جوئی کنید از خیلی چیزهای دیگر که به مجلس سیاید ممکن است صرفه جوئی کنید ولی از کسانی که تحصیل میکنند و مملکت از وجودشان استفاده میکند تصور میکنم صرفه جوئی صلاح نباشد.

عمادی — بنده پیشنهاد خودم را مسترد میکنم.

رئیس — آقای معظمی چطور؟

معظمی — چون مخالف نظامنامه است بنده مسترد نمیکنم.

رئیس — رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن این پیشنهاد

(آقای عمادی مسترد کردند ولی آقای معظمی مسترد نکردند)

آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عده کمی برخاستند)

رئیس — قابل توجه نشد. رأی گرفته میشود به ماده دوم

خبر کمیسیون بودجه آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس — تصویب شد. شور در کلیات است. مخالفی ندارد؟

(گفته شد خیر)

رئیس — رأی گرفته میشود به این قانون که مشتمل بر دو

ماده است با ورقه آقایانی که موافقت ورقته سفید خواهند داد.

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس — اخذ اوراق رأی تمام شد.

(اوراق آراء تعداد و نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۳۳ ورقه نبود ۱.

اساسی موافقین: میرسمتاز، اسکندر خان مقدم، علی زارع، ابراهیم ضیاء، ذوالقدر، فهیمی، میرزا عبداللہ خان وثوق، بنی سلیمان، دکتر هادی طاهری، مفتی، حسین خان وزیر، کیخسرو شاهرخ، ساگینیان، دکتر رفیع خان، طباطبائی و کیلی، حسین خان پیرنیا، اسمعیل نجوسی، حاجی حبیب الله اسین، شیروانی، رفیع خان جهاننشاہی، دکتر لقمان، دکتر مصدق، میرزا حسن آیت الله زاده، نظام سافی، میرزا سیدعلی، محمد تقی خان اسعد، میرزا صادق خان خواجوری، شیخ محمدعلی امام جمعه شیراز، ملک ایرج پور تیمور، میرزا سید مهدی معتمد، دکتر سنگ، کمی استوان، داور، فرمند، سید یعقوب، مرتضی قلی خان بیات، دادگر، محمد آخوند، فرمند، جلائی، اسفندیاری، دولت شاهی، شریعتزاده، شیخ العراقین بیات، شیخ الاسلام سلایری، ثقة الاسلام بروجرودی، آشتیانی، سید احمد بهبهانی، حاج آقا رضا رفیع، آقارضا مهدوی، سک مدنی، افشار، فاطمی، حیدری، بامداد، اعتبار، خطیبی، یاسائی، سید حسین آقایان، ابراهیم آشتیانی، زین العابدین فومنی، عباس میرزا فرمانفرمایان، امیر حسین ایلخانی. مخالف: دشتی.

رئیس — عده حضار هشتاد و پنج به اکثریت شصت و سه

رأی تصویب شد. خبر کمیسیون بودجه راجع به شهریہ وراثت مرحوم

نصر مطرح است. ماده واحده قرائت میشود.

(به شرح ذیل قرائت شد)

ماده واحده — وزارت مالیه مجاز است مبلغ یکصد و بیست و سه تومان و پنج قران نصف آخرین حقوق رتبه قانونی مرحوم میرزا سید محمدخان نصر را که در موقع ایفای وظیفه و اشتغال بخدمت متوفی گردیده ماهیانه بطریق ذیل مابین وراثت تقید مزبور:

عذرا خانم (عیال) مادام که شوهر اختیار نکرده ۱۱ قران
فاطمه خانم (دختر) مادام که شوهر اختیار نکرده ۱۱ قران
طلیبه خانم (دختر) مادام که شوهر اختیار نکرده ۱۱ قران
از تاریخ تصویب این قانون از سجل اعتبار وظایف و مستمریات به عنوان شهریہ در وجه آنها کارسازی نماید.

رئیس — آقای احتشام زاده. (اجازه)

احتشام زاده — همه آقایان مرحوم نصر را میشناسند. وسابقہ خدمات صادقانه او را در مدت خدمتش میدانند و باز آقایان محترم خوب میدانند که در هفتم تیرماه مرحوم نصر در اثر انجام و ایفای وظیفه کشته شده است. در راپرتی که کمیسیون تقدیم کرده است پرداخت را از تاریخ تصویب نوشته است و حال آنکه ایشان در تاریخ هفتم تیرماه کشته شده اند و عائله ایشان از آن تاریخ تا کنون بدون سرپرست و مخارج بوده اند. حال آنکه برای رعایت خدمات مرحوم نصر دولت و مجلس شورای ملی در نظر دارند تصویب کنند که یک شهریہ به وراثت آن مرحوم داده شود تقاضا میکنم که از تاریخ قتل آن مرحوم این شهریہ پرداخته شود و تکالیف این چند ماه ورثه هم معلوم شود.

آقا سید یعقوب — اخطار دارم.

رئیس — بفرمائید.

آقا سید یعقوب — خود آقای احتشام زاده تصدیق دارند که این در واقع زیادتی خرج است ایشان چرا پیشنهاد می کنند؟

رئیس — زیادی خرج نیست دولت سیصد و پنجاه تومان پیشنهاد کرده. آقای امیر حسین خان (اجازه).

امیر حسین خان — مخالفم.

رئیس — آقای فاطمی. (اجازه)*

رئیس — آقای شریعت زاده. (اجازه)

شریعت زاده — تصور میکنم اصل مقصود که از انجام وظیفه و قدرشناسی نسبت به مستخدم است به عمل آمده است و این اشکالی که از طرف آقای احتشام زاده شده است که مفاداً حاکی از مخالفت با راپرت کمیسیون بوده است و تکثیر شهریہ که از هفتم تیرماه داده شود ضرورتی ندارد و همین مبلغی که از طرف کمیسیون پیشنهاد شده است کافی است.

رئیس — آقای امیر حسین خان. (اجازه)

امیر حسین خان — بنده در کمیسیون بودجه هم پیشنهاد کردم و عقیده داشتم که این مبلغ کافی نیست چونکه مرحوم سید محمدخان نصر یکی از اشخاص خوب وزارت مالیه و دولت بوده و در مواقع انجام وظیفه کشته شده و عقیده داشتم که بیشتر از این قدرشناسی بشود و پیشنهاد هم کردم گفتند پیشنهاد اضافه خرج نمیشود کرد.

در مجلس عرض میکنم، مرحوم نصر اگر در نتیجه یک واقعه عادی قوت شده بود و قانون استخدام هم برای این قبیل فوتها پیش بینی نکرده بود بنده با صد و بیست تومان که کمیسیون رأی داده موافقت میکردم بلکه اگر کمتر هم بود عرض نمیکردم ولی باید فهمید چه فلسفه ای داشته که دولت سیصد و پنجاه تومان پیشنهاد کرده فلسفه اش این است که چون دولت خوب از جریان امر مسبوق بوده است سیصد و پنجاه تومان پیشنهاد کرده است آن هم از نقطه نظر تشویق مأمورین صحیح العمل که یک نفر در نتیجه یک تقیصات و یک خدماتی که سرعت یک اشخاصی را کشف کرده و به مرکز راپورت داده و آن شخص که سارق بوده می آید در روز روشن هنگامی که این شخص مشغول خدمت بوده با رولور او را مقتول می کنند. این را نمی شود گفت که چرا صد و بیست تومان است یا اینکه سه نفر آدم از عائله اغنیاء هم که باشند می توانند زندگانی کنند و برای آنها بس است. در این مورد نمی شود این فلسفه ها را گفت!! در این مورد دولت و مجلس شورای ملی باید از این قبیل اشخاص که در یک چنین سوانحی از بین میروند یک قدر دانی فوق العاده بکنند. از این جهت بنده عقیده ام این بود که کمیسیون همان لایحه دولت را در این مورد بخصوص ولو چهار برابر مخارج بازماندگان مرحوم نصر هم باشد تصویب کند. حالا آنطور تصویب نکرد به این جهت بنده صد و شصت تومان را که حد متوسط میدانم پیشنهاد کردم.

رئیس — آقای آقا سید یعقوب. (اجازه)

آقا سید یعقوب — موضوع را نباید به هم مخلوط کرد. یک وقت قدر دانی از مرحوم نصر است قدر دانی کردند، اتومبیل هم آوردند، وزارت مالیه هم تعطیل کردند، ختم هم برای او گذاشتند، در صورتیکه آخرش هم معلوم نشد که هلاکوخان چه کرد و آن صد و شصت هزار تومان اختلاس امتهان هم معلوم نشد کجا رفت! حالا را هم عرض نمی کنم سالها است پول امتهان معلوم نیست چه میشود معدلک نسبت به مرحوم نصر آن احتراماتی که باید دولت ملاحظه کرد و باید هم بکنند، اما مسأله این است که به دو نفر صبیہ او پول بدهیم، بلی ما طلب رحمت و غفران هم برای نصر می کنیم و می گوئیم یک آدم خدمتگذاری برای مملکت بوده است ولی اگر روزی صد تومان هم به بچه های او بدهیم به نصر چه میرسد؟ چه ربطی به او دارد؟! از ایشان که صبیہ و یک عیال باقی مانده اند آنها را هم مثل سایر عائله های ایران و طهران ملاحظه کنید ببینید خانواده های طهران گرفتار چه مضیقه ها و فشارها هستند و الودستی و شهادت مرحوم نصر همه اینها در تاریخ ضبط میشود ولی حقوق گراف چه ربطی به او دارد؟! پس گمان می کنم برای هر دختری چهل و یک تومان و برای عیال هم چهل و یک تومان کافی باشد و گمان می کنم خود آقای فاطمی هم که همیشه مواظبت خرجهای زیاد را جلوگیری کنند موافق باشند بنده این اندازه هم موافق نبودم که کمیسیون تصویب کند چون بنده خیلی مته به خشخاش می گذارم کمیسیون هم شهادت خلی ملاحظه کرد که یکی چهل و یک تومان قرار گذاشته و گمان میکنم

رئیس — آقای فیروزآبادی مخالفید؟

فیروزآبادی — بلی.

رئیس — پس تشریف داشته باشید. آقای بامداد مخالفید؟
بامداد — بلی.

سخنبر — عرض کنم البته قدرشناسی از یک نفر مستخدم آن هم مستخدم وظیفه شناس درستکار از وظایف مجلس و نمایندگان ملت است و بهمین مناسبت هم هست که یک همچو ارقام درستی را برای یک زن و دو دختر که هر کدام ماهی چهل و یک تومان و سه نفری صد و بیست تومان میشود تصویب میکنند که به آنها داده شود زندگانی بکنند. بنده خیال میکنم که خانواده های درجه اول طهران هم (یعنی زنانه) بیشتر ازین خرج ندارند. بعلاوه خراب است آقایان قدری هم آن طرف بفرمایند که این پولها از کجا باید بیاید و چطور گرفته میشود و از چه اشخاص بدبختی گرفته میشود و اینکه فرمودند از روز گذشته شدن مرحوم نصر این حقوق تصویب شود، عرض میکنم که اینکه از تاریخ تصویب در نظر گرفته شده است به عقیده بنده باید همیشه این مسأله در نظر گرفته شود که قانون عطف بامسبقت نشود و احترام رأی مجلس این است که از آن روزی که یک چیزی را رأی داد پرداخته شود نه اینکه جلو جلو داده شود بعد بیایند بما بگویند رأی بدهید.

بعضی از نمایندگان — مذاکرات کافی است.

رئیس — پیشنهاد آقای عدل.

(به شرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم عبارت از تاریخ تصویب تبدیل به عبارت از تاریخ مقتول شدن آن مرحوم نوشته شود.

رئیس — آقای عدل. (اجازه)

میرزا یوسف خان عدل — در پیشنهاد خود دولت هم همینطور نوشته شده است (از تاریخ مقتول شدن) چون از آن تاریخ تا تاریخ تصویب یک مدتی اینها بی حقوق سانده اند و بی مخارج بوده اند و حق هم بوده است که مطابق قانون استخدام یک حقوقی برای آنها منظور شود و گویا از قلم افتاده بنابراین تصور میکنم باید از روزی که این شخص مقتول شده این حقوق به آنها پرداخته شود.

سخنبر — اینکه بفرمایند در لایحه دولت از فلان تاریخ بوده در لایحه دولت هم سیصد و پنجاه تومان پیشنهاد شده بود و این اصلاحی که کمیسیون کرده برای این بوده است که زیاد میدانسته. رئیس — رأی میگیریم به قابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس — قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای فاطمی.

(به شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم مبلغ شهریہ ماهانه صد و شصت تومان باشد.

رئیس — آقای فاطمی. (اجازه)

فاطمی — بنده آن روزی که این لایحه در کمیسیون تصویب شد نبودم و اگر هم بودم مخالفت میکردم و مخالفت خودم را حالا

آقایان هم اگر یک قدری ملاحظه فرمایند همین نظریه کمیسیون را قبول کنند.

مخبر - بنده برای مزید اطلاع آقایان آن نکته را که آقای فاطمی تذکر دادند خدمتشان یادآوری میکنم که نه سن مرحوم نصر و نه مدت خدمتشان متناسب با یک حقوق تقاعدی که در نتیجه تطبیق با قانون استخدام باشد نبود یعنی حساب کردیم دیدیم قانون پیش بینی نکرده است کسی که فلان مقدار خدمت کرده و سنش هم فلان مقدار است باید نصف حقوق به او داده شود ولی ایشان نه سنشان و نه مدت خدمتشان هیچ کدام به آن اندازه نرسیده بود و برای همین رعایتی که آقای فاطمی فرمودند گفتیم مرحوم نصر با اینکه نه سن و نه مدت خدمتشان منتقضی گرفتن نصف حقوق نیست مگر آنکه تقریباً هشت سال مدت خدمتشان را و ده سال هم سنشان را زیاد تر فرض می کنیم و نصف آخرین حقوق قانونیشان را در حاشان قائل میشویم یعنی کشاندیم تا رسید به قانون و تا یک درجه ای گمان میکنم بیش از این منتقضی نباشد.

رئیس - رأی می گیریم به قابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانی که قابل توجه می دانند قیام فرمایند.

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای فیروزآبادی تصور میکنم اینجا جایش نباشد.

فیروزآبادی - هر وقت موقعش است بفرمائید.

رئیس - این را باید بطور کلی یک پیشنهاد اساسی بفرمائید که در مجلس مطرح بشود.

فیروزآبادی - ماده دومش کنید.

رئیس - بعد در خارج با هم صحبت می کنیم در این باب. پیشنهاد آقای حائری زاده.

(به شرح زیر خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم: مبلغ سی تومان بین ورثه نصر بالسویه قسمت شود.

رئیس - آقای حائری زاده. (اجازه)

حائری زاده - بنده که این پیشنهاد را کردم برای این بود که نظر افراطی آقایان یک جایی را گرفته که اگر مملکت به این ترتیب پیش برود معلوم نیست عاقبت به کجا خواهد رفت! ما همه این مستخدمین را که در این مملکت هستند می شناسیم و اگر در یک جا مظلوم باشند در صد جای دیگر ظالمند همین آقای نصر بود که آن قرارداد بانک را امضاء کرده بود و خود وزیر مالیه هم اطلاع نداشت و در مجلس هم تکذیب کرد. همین قراردادی را که ملاحظه کردید و آقای دکتر مصدق دوسه جلسه در اطراف این مسأله در مجلس حرف زدند همین مرحوم امضاء کرده بود، ما همیشه یک طرف قضیه را ملاحظه می کنیم! خوبست طرفین امر را در نظر بگیریم، به طوریکه بنده اطلاع دارم وضعیت زندگانی ورثه مرحوم نصر اینقدرها بد نیست، اما از نقطه نظر خدمات ایشان اگر بخواهیم در مملکت در مقابل این خدمات قدرانی کنیم باید

بنده پیشنهاد می کنم. مبلغ نود تومان بورثه نصر که هر نفری سی تومان میشود داده شود.

رئیس - آقای فیروزآبادی. (اجازه)

فیروزآبادی - البته خاطر آقایان از وضع این مملکت و از وضع این مردم مسبوق است خوب است یک اندازه هم به این مردم و اشخاصی که این مالیات ها و این پولها را میدهند عطف توجه کنیم که چه طور مردم زیرجاسه دریای عیالشان نیست و این پولها را میدهند و ما با هم تشویق بطرز اروپا به پشت میزنشین هامیدهم!! خوب است یک قدری هم آنها را تشویق کنیم. و یک قدری هم سال آنها را بگیریم و به این ها ندهیم!! بنده اصلاً با اصل موضوع مخالف بودم ولی چون دیدم نظریه ام قبول نمی شود لا علاج این طور پیشنهاد کردم که به هر نفری سی تومان داده شود تا این سه نفر بخوبی زندگانی بکنند و نسبت به حال دیگران هم خیلی خوب میتوانند زندگانی کنند. چه اندازه میشود سال مردم را گرفت و ضایع کردو به این و آن داد!!

رئیس - آقای آقاسید یعقوب. (اجازه)

آقاسید یعقوب - عرضی ندارم.

رئیس - آقای اعتبار. (اجازه)

اعتبار - آقا بایستی یک توجهی بکنند و یک تناسبی را هم قائل شوند. اینکه کمیسیون این مبلغ صد و بیست و سه تومان را قبول کرد برای تناسب بود. حقوق مرحوم نصر دویست و چهل و هفت تومان و کسری بوده و بطوریکه آقای مخبر توضیح دادند مدت خدمت و سنشان کافی نبود که مشمول قانون استخدام شوند. منتهی کمیسیون بودجه بهمان نظریه آقایان دارند که درباره مستخدم وظیفه شناس باید رعایت شود لذا دوازده سال بمدت خدمت مرحوم نصر اضافه قائل شدند و ایشان را بحد تقاعد رساندند و در نتیجه صد و بیست و سه تومان نصف آخرین حقوقش را درباره ورثه اش تصویب کردند و اگر هم سن تقاعد میرسد بنده باز پیش از این نمی توانستند استفاده کنند لهذا بنده معتقدم این یک پیشنهاد عادلانه است.

رئیس - آقای مخبر چه میفرمائید؟

مخبر - بسته به نظر مجلس است.

رئیس - رأی گرفته میشود و به قابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام کردند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای حشمتی قرائت میشود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم در قسمت دوم فریبهای مرحوم نصر بجای مادام که شوهر اختیار نکرده نوشته شود تا مدت پانزده سال.

رئیس - آقای حشمتی. (اجازه)

حشمتی - این کلمه (مادام که شوهر اختیار نکرده) سبب میشود که دخترها برای گرفتن شهریه شوهر اختیار نکنند (خنده نمایندگان) آقایان عوض اینکه میخندند خوب است به عرض بنده

در ضمن بیاناتشان اشاره فرمودند که مرحوم نصر در زمان تصدی خود در مالیه یک خطائی هم کرده است، فرمودند قرارداد، بانک را امضاء کرده و مطابق اطلاعی که بنده دارم آن قراردادی که در روزنامه منتشر شده است (به عنوان مواد مطابق اصل) به امضاء میرزا حسن خان ناصر بوده و اشتهاً به اسم میرزا سید محمدخان نصر بود. مرحوم نصر همچو قراردادی را نبسته و بنده این فرمایش های حائری زاده را تکذیب میکنم. آقایان اعضاء کمیسیون هم شاهدند. بنابراین خواستم جواب اظهار آقای حائری زاده را داده باشم و ضمناً پیشنهاد کردم صد و پنجاه تومان داده شود.

مخبر - بنده در کمیسیون بودجه پیشنهاد کردم این پولی که از خزانه دولت به عنوان شهریه میخواهند به ورثه مرحوم نصر بدهند خوب است یک مبلغی هم بورثه هلاک کو بدهند. این پیشنهاد را بنده در کمیسیون کردم و نظرم این بود که یک قتل واقع شده و یک نفر زده یکی را کشته و خودش را هم کشته. چون ما نمیتوانیم از توی این قضیه یک نتیجه بدست بیاوریم و نمیتوانیم بگوئیم کی ظالم بوده و کی مظلوم است؟ کمی مقصر بوده و کی نبوده است؟ و شهریه هم که داده میشود برای این است که سه نفر زنی که در اثر این قتل بدبخت و بیچاره شده اند گذران کنند، همین نظریه هم باید درباره ورثه آن یکی مقبول رعایت شود. چون خانواده او هم بدبخت و بیچاره شده اند از این جهت بنده پیشنهاد کردم به ورثه هلاک کوهم یک چیزی داده شود. زیرا فرضاً هلاک کو مقصر باشد ورثه او بی تقصیرند ولی پیشنهاد بنده مصادف شد با یک احساساتی و بالاخره تصویب نشد. ولی بنده نمی دانم چرا این دلسوزی ها یک قدری هم از نقطه نظر انجام وظیفه نمی شود؟! خوب است آقا که وکیل درجز هستند یک قدری هم از اهالی بدبخت آنجا دفاع کنند!! نه همه از پشت میزنشین های طهران!! ما وکیل آن قرا و بدبختها و رنجبرها هستیم و باید از حقوق آنها دفاع کنیم. ما وکیل دولت نیستیم!! وکیل ملت هستیم!! هر کدام از ماها که در روی این صندلیها نشسته ایم چه قدر به این ملت صدمه زده ایم؟ و چه قدر اسباب زحمت مردم شده ایم؟ و چند مرتبه رعایا آمده اند و رفته اند و تلگراف کرده اند تا بالاخره هر یک از ماها وکیل شده ایم؟! حالا این چیز غریبی است که ما بیائیم و مرتب برای این و آن شهریه برقرار و تصویب کنیم!! مرحوم نصر خدا رحمتشان کند و بفرمایش آقای آقا سید یعقوب اسمشان را در تاریخ با خط جلی مینویسیم که صد و شصت هزار تومان پول دزدی مالیه اصفهان را نتوانستند پیدا کنند و معلوم کنند کی برده. ولی ورثه ایشان در هر حال بیش از این مبلغ خرج ندارند.

رئیس - رأی میگیریم به قابل توجه بودن این پیشنهاد.

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد دیگری است از آقای

فیروزآبادی قرائت میشود.

(بمضمون ذیل قرائت شد)

از آن طرف هم برای خرابکاریهای این مستخدمین یک مجازاتهای قائل شویم!! ولی اگر بخواهیم از مجازاتها چشم ببوشیم و قدرشناسی در مقابل خدمت راهمیشه پیش بکشیم این خوب نیست بنده شخصاً سی تومان را هم عقیده نداشتم منتهی برای اینکه موقع پیدا کنیم و مطالب خود را به عرض آقایان برسانم این پیشنهاد را کردم و حالا هم مسترد میدارم.

رئیس - پیشنهاد آقای شریعت زاده قرائت میشود.

(به شرح ذیل قرائت شد)

مقام منبع ریاست، پیشنهاد میکنم به ورثه میرزا سید محمد خان نصر یکصد و بیست و یک تومان شهریه داده شود.

رئیس - آقای شریف زاده. (اجازه)

شریعت زاده - بنده لازم میدانم که در این موضوع توجه آقایان نمایندگان محترم را مخصوصاً آقایانی که مخالفت دارند یا نظر موافقت افراطی دارند جلب کنم و برای اینکه توضیحاتی بدهم این پیشنهاد را تقدیم کردم ولی مسترد هم نخواهم کرد. اساس تشویق خدام مملکت یک اصل مقدسی است ولی در عین حال باید دید که هر اصل مقدس را که می خواهند به موقع اجرا گذارند رعایت یک خصوصیتی را هم باید بکنند. مثلاً خصوصیات مالی و غیره در تنظیم این خیر نظر کمیسیون بودجه خیلی خوب است و باید با آن موافقت کرد ولی بنده خواستم عرض کنم اگر در مملکتی به واسطه یک عللی یک سوء جریاناتی در بین هست و مقصرین مجازات نمی شوند این دلیل بر این نیست که از مستخدمین و اشخاص وظیفه شناس که در حین انجام وظیفه کشته شده اند قدرانی نشود (عده ای از نمایندگان - صحیح است) ما که منشأ اقتدار هستیم یعنی ملت این حق و اقتدار را به ما داده باید درباره خائنین به مجازات و درباره مستخدمین وظیفه شناس و خادم به تشویق و پاداش قائل شویم و این اصل را ما باید به موقع اجرا گزاییم و در این موضوع هم بنده تصور می کنم مباحثه طولانی ضرورتی ندارد ولی این لایحه هم یک لایحه ایست که مقرون به صلاح و صرفه مملکت است و استدعا دارم آقایان به مذاکرات خاتمه بدهند و رأی گرفته شود.

رئیس - نظر آقای مخبر چیست؟

مخبر - بسته به نظر مجلس است.

رئیس - رأی گرفته میشود به قابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(دوسه نفر قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای میرزا عبدالله خان وثوق.

(به شرح ذیل خوانده شد)

برای ورثه مرحوم نصر یکصد و پنجاه تومان پیشنهاد می کنم. میرزا عبدالله خان وثوق - اینجا یک مذاکرات طولانی راجع به خدمات مرحوم نصر و اشخاصی که در حین انجام وظیفه مقتول میشوند شد ولی متأسفانه از اظهاراتی که آقای حائری زاده فرمودند برای یک عده از آقایان یک اشتباهی دست داد. آقای حائری زاده

توجه کنند و اگر ازدواج هم واقع شود برای قطع شدن این شهریه آن سرتی را که باید از ازدواج داشته باشند آن سرت را ندارند (خنده نمایندگان - صدای زنگ رئیس) بنده چون سن دخترها را نمیدانستم چیست از این جهت حداکثرش را پیشنهاد کردم که تا پانزده سال نوشته شود و کلمه (تا شوهر اختیار نکرده) حذف شود. حالا اگر این عرض بنده خنده دارد؟ آقایان بخندند.

سخنر - این نکته را که آقای حشمتی در نظر گرفته اند فوق العاده قابل توجه است در خارج هم یکی از نمایندگان (آقای نویخت بودند) که باینده در این موضوع صحبت کردند. اولاً از قراری که بنده شنیده ام این دخترها گویا بزرگند و تا دوسه سال دیگر بیشتر شاید شهریه نگیرند بعلاوه به مسائل خیلی نادر که در قضایای اجتماعی چندان تأثیری ندارند نباید اینقدرها اهمیت داد بلی اصل عدم تشویق ازدواج را نباید معمول کرد ولی نه در مسائل نادری که شاید در تمام شهریه ها بیست سی فقره بیشتر نظایر ندارد. صحیح است این اصل باید در نظر گرفته شود ولی در سوتعش. مثلاً در موقع اصلاح قانون استخدام یا در مواقع دیگر و در این قبیل موارد اساسی باید ازدواج را تشویق کرد و حتی الامکان از عدم ازدواج جلوگیری نمود و البته این یک موضوع قابل توجهی است و باید در موقعش مراعات گردد.

رئیس - رأی میگیریم به قابل توجه بودن این پیشنهاد. آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(معدودی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای حائری زاده.

(به این مضمون خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم راپرت به کمیسیون ارجاع شده تجدید نظر بشود.

رئیس - آقای حائری زاده.

حائری زاده - بنده چون می بینم خیلی اختلاف نظر در مجلس پیدا شده و یک عده یک طرف قضیه را همیشه ملاحظه می کنند و طرف دیگرش را ملاحظه نمی کنند و خیال کشته شدن یک نفر را می کنند ولی از آن طرف در نظر نمیگیرند که چه قسم از مردم این پولها وصول میشود همینقدر میگوئیم چون او مظلوم است اگر هر قدر فشار به مملکت دارد میشود عیبی ندارد اگر آقایان در قراء و قصبات تشریف ببرند می بینند چه قسم از مردم پول میگیرند. پس باید در دادن این پولها هم دقت شود. اغلب مستخدمین شایسته این قدر دلسوزی که درباره آنها میشود نیستند در موضوع همین آقا بنده شنیدم که قرارداد بانک را امضاء کرده بودند حالا آقای معتمد السلطنه تکذیب کردند...

رئیس - فعلاً مذاکره راجع به شهریه وراثت است.

حائری زاده - بنده عقیده ام این است که این راپرت برگردد به کمیسیون و در آنجا مطالعات بیشتری در اطرافش بشود و بعد به مجلس بیاید.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب. (اجازه)

آقا سید یعقوب - آقای حائری زاده از باب اینکه جواب آقای

مخبر - مقصود ما این بود که حتی الامکان این رأی که مجلس میدهد یک قدری با قانون استخدام تطبیق کند اگر ماده قانون استخدام را که راجع بحقوق مستخدمین منقول یا مستخدمینی که فوت میشوند حقوق معین کرده که بورثه آنها داده شود ملاحظه کنید تصور میکنم آن رأی با این پیشنهادی که فرموده اید قدری متناقض باشد این اصل اجتماعی یک اصل صحیحی است و بایستی هم در موضوع سر بازگیری این اصل را رعایت کنیم ولی شهریه دادن یک اصل اساسی نیست. منتهی در مملکت ما تقاضی شده است که شهریه بدهیم والا این اصل بکلی باید ازین برود باین جهت ما دیگر نباید این مسئله را تکرار کنیم بعلاوه ما نمیدانیم سن آنها چه قدر است یکی ده سال دارد. یکی پانزده سالش است. باین جهت خوبست آقا این موضوع را بگذارند برای موقع دیگر.

یاسائی - بنده استرداد میکنم و میگذارم برای موقع دیگر.

روحی - بنده این پیشنهاد را قبول میکنم.

رئیس - رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن این پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. این ماده گویا یک اصلاحی لازم دارد. در اول ماده نوشته شده صدو بیست و سه تومان و پنج قران ولی اقلام جزء را که با هم جمع کنیم صد و بیست و سه تومان و سه قران تصویب میشود یا آن دو قران را باید علاوه کنید یا از جمع کسر کنید. مخبر - سه قران باشد.

رئیس - در قسمت اول ماده بجای پنج قران سه قران نوشته میشود. رأی گرفته میشود باین ماده واحد با ورقه. آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید والا ورقه کبود خواهند داد.

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل شد)

ورقه سفید (۲۲) ورقه کبود (۴)

اساسی موافقین - آقایان. عباس میرزا فرمانفرمایان - هاشم آقا ملک مدنی - شریعت زاده - دکترهای طاهری - میرزا خلیل خان فهیمی - میرزا اسمعیل خان نجومی - حاج میرزا حبیب الله اسین - سید کاظم یزدی - دکتر لتمان - میرزا حسن خان فرهمند - ذوالقدر - دکتر مصدق - علی زارع - نصرت الله خان اسکندری - میرزا حسین خان سوفر - میرزا عبدالامیر خان نگهبان - حاج میرزا آقای فرشی - میرزا حسین خان پالیزی - رفیع خان امین - میراب خان ساگینیان - عطاء الله خان پالیزی - کیخسرو و شاهرخ - میرزا عبدالعزیز مفتی - میرزا حسین خان وزیری - آقای مهدی بنی - لیمان - میرزا سید مهدی خان فاطمی - میرزا ربیع خان جهانشاهی - محمد تقی خان اسعد - آقارضا مهدوی - مرتضی قلی خان بیات - محمد آخوند - میرزا یوسف خان عدل - میرزا علی خان حیدری - میرزا صادق خان خاجوی - میرزا محمد علی خان بامداد - میرزا عبدالله یاسائی - میرزا حسین خان جلائی - میرزا حسن خان اسفندیاری - محمد علی میرزا دولت شاهی - میرزا سید حسین خان میرممتاز - محمد ولی میرزا - میرزا عبدالله خان وثوق - کی استوان - شیخ محمد علی امام جمعه شیراز - میرزا علی خان خطیبی - سید حسین آقایان - احتشام زاده - میرزا حسین

خان دادگر - شیروانی - دکتر سنگ - میرزا حسن علی خان فرزند میرزا سید علی - اسیر حسین خان ایلخانی - سید یعقوب - میرزا سید احمد بهبهانی - میرزا سید احمد خان اعتبار - حاج حسن آقا ملک - نثار الاسلام بروجردی - شیخ الاسلام ملایری - میرزا رضا خان افشار - فیروز میرزا - میرزا محمد علی خان نظام ساقی. آقایان مخالفین: میرزا عبدالباقی - شیخ علی دشتی - ابوالحسن خان ثقفی - اسلاسی - امیر تیمور کلالی.

رئیس - عده مضار (۸۸) با کثرت (۶۲) رأی تصویب شد. چند دقیقه تنفس داده میشود.

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و بفاصله یک ربع ساعت مجدداً تشکیل گردید).

رئیس - چون چیزی حاضر برای دستور نیست جلسه ختم میشود. ویرای اینکه یک فرصتی هم برای کمیسیونها باشد و روز پنجشنبه بتوانند کمیسیونها یک قدری بیشتر کار کنند اگر آقایان سواقت فرمایند جلسه آتیه روز یکشنبه آینده سه ساعت و نیم قبل از ظهر دستور هم خبر کمیسیون بودجه راجع بمستخدمین آمریکائی. آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم بمجلس تذکر بدهم یعنی عرضه بدارم که در کمیسیونها کار هست خوبست یک ترتیبی بشود که کمیسیونها تشکیل شود و کار کنند. در مسئله مشخص راه کمیسیون بودجه کارش را تمام کرده کمیسیون فواید عامه هم کارش را تمام کرده کمیسیون خارجه نمیدانم چه شده که هنوز تشکیل نشده و همینطور لوائح دیگر در کمیسیون داخله هست در کمیسیون فواید عامه هست. خوبست آقایان توجه کنند که اینکارها بگذرد و مجلس که فعلاً گرفتار کارهای مهم نیست کارش تمام شود. اگرچه اول جلسه قبل از دستور عرض کردم ولی باز هم تأکید میکنم که از طرف مقام ریاست بوزراء تذکر داده شود که چرا بودجه ها را نمی آورند معطل چه هستند؟ سال تمام شد. هنوز بودجه ها را نیاوردند. این بود عرایض بنده.

رئیس - آقای حائری زاده. (اجازه)

حائری زاده - خواستم تقاضا کنم که طرح راجع بالغاء سالیات برای صنفی که تقدیم مقام ریاست شده و البته تا روز یکشنبه طبع و توزیع خواهد شد روز یکشنبه هم جزو دستور گذارده شود.

رئیس - آنهم جزو دستور جلسه آینده خواهد شد. آقای فرشی. (اجازه)

حاج میرزا آقا فرشی - بنده در جلسه گذشته پیشنهادی تقدیم کردم که مراسم تحلیف راجع باقیانی که اعتبارنامه شان گذشته اجراء بشود. تقریباً دوازده نفر هستند که اعتبارنامه شان گذشته است. میخواستم عرض کنم که اگر آقایان موافقت فرمایند جزو دستور جلسه آینده باشد.

رئیس - در ابتدای جلسه آینده جزو دستور میشود. آقای محمدولی میرزا (اجازه)

محمدولی میرزا - بنده عرضم این بود که مجلس یک تصمیمی اتخاذ کند برای طرز کار داخلی خودش و تصور میکنم

با تجاری که در ادوار قبل بود این از مهمترین کارها است آقایان اول باید طرز کار کردن خودشان را معین کنند. یکی راجع به سئوالات و مذاکراتی است که قبل از دستور هر کیلی ذیحق است که بکنند و اگر (بطوریکه بمضی از آقایان نظر دارند) مذاکرات قبل از دستور زائد است و اسباب تضییع وقت مجلس است باید بطور سؤال گفته شود. سؤال هم که میشود نمایندگان ممکن است دوره نمایندگی شان ختم شود بدون اینکه موفق شوند جواب سئوالشان را بشنوند. این است که بنده معتقدم که جلسه روز پنجشنبه را برای همینکار و مذاکرات مقرر فرمایند و وزراء هم حاضر شوند و بعد هم هفته یک روز اختیاص پیدا کند به سئوالات و تصویب میکنم اگر آقایان این را تصویب فرمایند دیگر مذاکرات قبل از دستور خاتمه پیدا کند.

رئیس - ممکن است در جلسه آتی به در این باب تصمیمی اتخاذ

شود. آقای روحی (اجازه)

روحی - بنده دو فقره سؤال از وزارت خارجه کرده بودم خودست تذکر داده شود که زودتر برای جواب حاضر شوند.

رئیس - اطلاع داده میشود. آقای بامداد. (اجازه)

بامداد - آقای آقاسید یعقوب در ضمن فرمایشاتشان فرمودند کمیسیون خارجه راجع به یازده نفر مستخدمین آمریکائی تعلل کرده است. کمیسیون خارجه صبح تشکیل شد و در اطراف این لایحه مذاکره کردند بعد یک نظری برایشان پیدا شد که ماند برای بعد از تنفس و بعد از تنفس هم ممکن نشد ویناشد فردا حاضر شوند و این لایحه را تمام کنند.

(مجلس یک ربع ساعت قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین

منشی - امیر تیمور
منشی - عبدالامیر